

Fr. ang. skadeligt Vandts Afledning til 25 Jun.
Agres, Enges og Mosers Forbedring i Danmark. R.
Kammer. p. 49.

Neiere bestemt v. Pl. 10 Nov. 1791. cfr. Fr. om
Hegn 29 Oct. 1794. 7 § (*).

Fr. Med allernaadigst Velbehag seer Kongen den
Fremgang, som Landvæsenet gør i Danmark ved Føllede-
stabet Ophævelse. Og da Han anseer Jordbrugets For-
bedring, som den sikreste Kilde til at befordre almindelig
Velstand iblant Hans Undersaatter, saa er det ved Anorda-
ningerne om Jordfølledestabets Ophævelse tilladt en-
hver at faae sine Jorder udfiskede, naar han det forlan-
ger, og paalagt de øvrige Lodsæiere, ikke alene ingen
Hindring at lægge i Veien for dette nyttige Foretagen-
de, men endog at tage Deel i alle Omkostninger og
det derved foretakende Arbeide, endskont de selv kunde
være sindede endnu at blive i Følledestab. Kongen har
derved sogt deels at skaffe enhver, som attraær det, en
friere Raadighed over sin Eiendom, hvorved mere, end
ved nogen Besaling, Forbedringer befordres, deels og at
tilpligte enhver at tage Deel i det, som befordrer følles
Nytte. Intet forhindrer mere Jordbrugets Forbedring,
endog naar Følledestabet er ophævet, end Nadeligt
Vand, som ikke kan afledes, og have allerede Fr. 29
Dec. 1758, 28 Dec. 1759 og 8 Mart. 1760 besalet
Stift- og Amtmændene i den Henseende: at Uaerne
af dem skulde foranstaltes oprensede: at alle de, som has-
ve Nyttie af Vandets Afledning, skulde tage Deel deri:
og at anden Mand, naar det behøves, imod Gotgiørelse
skulde tillade, at den seer igennem hans Grund, og er
det ved Fr. 23 Apr. 1781 end ydermere paalagt Ren-
tekammeret at forsøffe Vedkommende al forneden Hiesp
til

(*) See ang. Kjøbstederne R. Br. 25 Jul. 1807.

25 Jun. til slige Afsledningers Iværksættelse. Men det er bragt i Erfaring: at adskillige Jorddrotter, som efter sidstomeldte Frs 24 § have attraaet at faae det skadelige Vand udledet fra Agre, Enge og Moser, som oftest deri have fundet Hindring af andre Jorddrotter, der have noget at bidrage til saadan Vandets Afsledning, fordi sidstbemeldte Fr. ikun i Almindelighed foreskriver: at saadan Afsledning skal skee, uden tillige at fastsætte bestemte Regler for Maaden, paa hvilken den skulde iværksettes. Kongen finder dersor nødvendigt, for, saa meget muligt, at bortrydde Hindringerne for skadeligt Vandts Afsledning, og derved at lette den første Vandtslighed for Jordernes Forbedring, herved at tilkiendegive: at, endslignt Fr. om Jordfældeskabets Øphævelse af 23 Apr. 1781 har ophævet Fr. 29 Dec. 1758, 28 Dec. 1759 og 8 Mart. 1760, saavidt de angaae Jordfældeskabet. Han dog ikke har villet ophæve, hvad som er beslægt i nysommeldte Frs 6 §§, om skadeligt Vandts Afsledning, men tvertimod ved den senere Forordning vildest sætte det i den Henseende tilforn anordnede endnu mere i Kraft, og i den Hensigt paalagt Rente-Kammeret at forsøffe Vedkommende al fornøden Hjelp til dette almænnytige Foretagende. Kongen har dersor fundet Sig foranlediget til, tydeligere at forklare Sin Willie over denne Gienstand, og derhos at paa-lægge Stift- og Amtmændene at have især Tilsyn med de Aaer, hvis frie Løb, ikke blot til enkelte Lodseieres men til hele Landstreckningers Beste, bør befordres, da Han forseer Sig til, at fornævnte Embedsmænd i deres gisrende Foranstaltninger og Forslage tage i Betragtning, hvad enhver enkelt Mands Kræfter formaae at udføre, og hvad ham med Villighed kan paalægges i Forhold til de øvrige Jorddrotter, der i Arbeidet bør tage Deel; thi bliver herved i det Væsentlige igentaget,

hvad

hvad der forhen er anordnet, og nærmere bestemt, 25 Jun. hvad videre herom er fornødent, og til den Ende folgende befalet:

1.) De største Lodseiere i enhver Aar, fra dens Oprindelse til dens endelige Udløb enten i Stranden eller og i de store ferske Søer, skal forderligst søge at foren sig med alle de andre om, at enhver faaer sin Deel af-palet og udvist, den han, saavidt det efter Aaens Be-skaffenhed er muligt og fornødent, fra Nabreddet til Aaen-bredde tvert over, og ikke til Midtsstrøms alene, bør grave og oprense, saaledes, at Arbeidet gaaer imod Vandfaldet, og at Aaen igien, til Vandets behørige Fremloeb, faaer sin rette Dybde og Brede, og at af Mudderet omtrent ligemeget paa hver Side kastes i Land, hvilket den, der eier Grunden, selv dersra lader bortføre. Arbeidet skal, saavidt det i hele Aaens Strækning, efter foregaaende Besigtselske, behøves, af samtlige Lodseiere foretages paa hvad Lid dertil tienligst eragtes, og af dem alle samtlig fremdels, paa becilliige Tider, fortsættes, indtil de dermed ere færdige, og Aaen ved derover tagen Synsforretning er befundet i forsvarlig Stand, da de siden paa samme Maade bestandig skal holde den vedlige. Og paa det at Arbeidet ikke formedelst nogens Efterladenhed skal vorde op-holdt, men at samme af alle dem, som paa begge eller enten af Siderne have Paalob paa deslige Aaer, naar be-meldte Deling og Afsæeling imellem dem er skeet, rigtigen og i rette Tider, som meldt, kan vorde efterkommet; saa befales Stiftbefalings- og Amtmændene, at de, enhver i de ham anførte Districter, have noieste Øpsigt dermed, og til den Ende, saasnart muligt, samle Land-væsens-Commissarierne, en Land-Inspecteur og vedkom-mende Lodseiere, for med dem at tage Aaernes hele Løb i Diesyn, og derefter samtlig at overlegge, hvilke Aaer, til Vandets bedre Afsledning fra Uger, Eng og Mose, behøve

25 Jun. at oprenses, og Maaden, hvorpaa det fordeelagtigst kan skee og Arbeidet siden vedligeholdes, hvorved de skal søge at forene Lodseierne om det, som de finde at være til meest Nytte, og indsende den paa Stedet heldende og af de Mørværende underskrivende Forretning, tilligemed deres egen og Landvæsens-Commissariernes Forslag, til Rentekammeret, ved hvilken endelige Kiendelse det, ligesom i Sager om Jordfælledskabets Ophævelse, skal have sit Fordrivende. Og skal vedkommende Stiftamtmand og Amtmand aarlig undersøge, om nogen Forsommelse i den lagte Plans Udførelse og Arbeidets Vedligeholdelse er skeet, hvilket han ved dertil udnevnde uvillige Synsmænd harer at lade paagrundse, og da alvorligen at tilholde de Vedkommende uden Forstiel: at de uopholdesligen og inden en bestemt Tid fuldføre saadant deres Arbeide; og isald det ei skeer, skal han for Penge, om mueligt, ved Hjelp af tilstødende, dertil formaede, Lodseiere, med mindst muelig Bekostning, foranstalte Arbeidet gjort paa de Skyldiges Negning, hvilken Bekostning han derefter, uden Sogsmaal, hos den eller de Paagieldende, i Mangel af mindelig Betaling, ved Ubpantning skal besorge inddrevnen; men skalde, imod Forventning, ingen for Penge ville paataage sig Arbeidet, da skal med de Forsommelige forholdes, ligesom i Fr. om Jordfælledskabets Ophævelse 23 Apr. 1781. 14 § er anordnet om dem, som ere forsommelige med at opføre deres Andeel af Hegen (*). 2.) Maar nogen Jordbrot finder, at hans Ager eller Eng kunde forbedres ved Vandets Afsledning eller Afsgraving igennem andre Jorddrotters Jorder eller et Sælledsfang, da skal han derom henvende sig til vedkommende Jorddrotter, og søge mindeligen med dem at forene sig om de Steder, hvorigennem Vandgrossterne skulle

(*) See R. Circul. 20 Apr. 1793 cfr. C. Br. 15 Apr. 1800.

skulle trækkes: den Brede og Dybde, de skulle have: hvorhen Jordene udaf dem skal opkastes, og hvorledes jernnes: hvorledes Grossterne for Eftertiden skulle vedligeholdes: hvad Gotgiorelse de Lodseiere skulle nyde, over hvilken Grund Grossterne trækkes: og hvad Deel enhver skal tage i Omkostningen og Gotgiorelsen. Skulde han ikke kunne forernes med Vedkommende, da skal han af Stifts eller Amtmanden requirere Landvæsens-Møde paa Aastedet, i hvilket Landvæsens-Commissionen skal paakiende: hvor Grossterne skulle løbe: hvor brede og dybe de skulle være: hvorledes med den opkastede Jord skal forholdes: og endeligen: hvilke der, foruden Requiranten, nyde Got af Vandets Afsledning; da enhver Jordbrot af Landvæsens-Commissionen skal ansættes, med Hensigt til den rimelige Fordeel Vandets Afsledning vil forskaffe ham, til at tage forholdsmaessig Andeel i Grostens Gravning og øvrige medgaaende Omkostninger. Og skal derefter uvillige Mænd lovligen taxere, hvad aarlig Penge. Gotgiorelse der tilkommer dem, over hvilken Grund Grossterne løbe, saavel for den Jord, de derved tade, som for Vedligeholdelsen af Grossterne, der for Eftertiden skal paaligge dem. 3.) Skulde der i Henseende til Aaers, Bækkes eller Hoved-Grosters Rensning opkomme Stridigheder om, hvad Unpart der skal tilkomme enhver at vedligeholde; da skal, saavidt Vedkommendes Forbindeligheder fra ældre Tider ikke lovligen kunne bevises, enhver tage Deel, eftersom hans Grund strækker sig med Vandlobet. Den, igienem hvilken Jorder det løber, skal vedligeholde det, saa langt hans Jord stoder paa begge Siderne; den derimod, hvilken Jord ikun paa den ene Side grænser til Vandlobet, skal imod de paastående Grundes Eier tage den halve Strækning, og kaste Jord med ham om, hvo der skal tage den øvre eller nedre Deel af Vandlobet. Dog, hvor locate Omstændigheder ved betydelige Aaer skulde giøre det

25 Jun. det vanskeligt eller umueligt at folge denne Forfrit, for medelst Vandtsbets eller Grundens Bestaffenhed, med mere, skal det staae vedkommende Grundeiere frit for, anderlebes at forene sig, og i Tilstelde, at saadant ikke kan skee, skal Twisten, som alle andre Landvæsens Sager, i et Aasteds Mode afgives ved Kiendelse af Landvæsens Commissionen, og, om nogen Vedkommende dermed ikke er forniet, af Rentekammeret; Og skal da, efter Omstændighederne, Inddelingen kunne bestemmes anderlebes, og tillige paalægges dem, som ikke grændse til Vandtsbet, men dog have Nutte af dets Wedlige holdelse, hvilke sidste ogsaa maae kunne ansættes til at bidrage med Penge til Wedlige holdelsen. Den Deel, som eengang en Grundeier er tilbeelt, skal han, med mindre han selv anderledes samtykker, fremdeles vedlige holde, i hvad Forandring og Deling med tilstødende Grundstykker end maatte skee, og i hvor mange Eieres Grunde og Forder derved maatte komme til at paasæde Vandtsbet. 4.) Naar der ved Aars eller mindre Vandtsbets Opravning eller Rensning i Bunden eller ved Siderne skulde vise sig Flyvesand, skal Amtmanden strax føie alle fornødne Anstalter til sammes Dæmpelse, saaledes at Sanden ikke tilsylder Vandtsbet eller beskadiger de tilstødende Forder, og haver han da derom strax at giøre Indberetning til Rentekammeret til videre Foranstaltung efter Omstændighederne. 5.) Dersom samtlige Deeltagende i ferske Sør forene sig om at ville udlede Vandet af dem, for enten bedre at benytte dem til Fiskerie, eller giøre dem til frugtbart Ager- eller Eng-Ford; da, naar ingen Vandtsbelle-Eiere eller andre derved fornærmes i deres Rettigheder, skal Eierne af de til Vandtsbet stodende Grunde være pligtige til, imod Gotgirolse, som i 2 § ommeldt, at tillade, at Vandtsbet graves til den Dybde og Bredde, som behoves, og siden selv holde det vedlige. 6.) Skulde en Aar,

eller

eller et andet gammelt Vandtsb, endstiont den eller 25 Jun. det forsvarlig er oprenset, ikke findes tilstrækkelig til behorigen at afføre Vandet fra Agre, Enge eller Moser, som ellers kunde bedre benyttes; da skal, naar nogen vedkommende Grundeier derom indkommer med Begiering til Stift- eller Amtmanden, dermed forholdes, som i 2 § er anordnet; ligesom ogsaa i Tilstelde, at det gamle Vandtsb med en taalelig Bekostning kunde gives en fortere og bedre Direction, hvorved Vandts Afslob hastigere besordredes. Skulde nogen finde sig fornærmet derved, at en Aar ikke behorigen oprenses, da skal han derom henvende sig med Klage til vedkommende Stift- eller Amtmand og derfra til Rentekammeret, om han ikke af Stedets Vorighed forhipes til sin Ret. Skulde han finde sig fornærmet derved, at noget andet gammelt Vandtsb ikke af Vedkommende behorigen vedlige holdes; da skal han ved Retten lade udnevne Synsmænd, og tilstille vedkommende Stiftbefalings- eller Amtmand den holdte Synsforretning, og skal da Amtmanden tilholde de Skyldige at forrette det forsomte Arbeide saaledes, som i 1 § om Aar er befalet. 7.) Hvor Situationen er saadan, at Charta og Vandts Falds Nivellering samt et Overslag over Bekostningerne af kydige Mænd er fornøden for Landvæsens- Commissionen, forinden den kan afgive sin Kiendelse, der skal den Grundeier, som requirerer Commissionen, forinden, ved en af Kongen besikket Land-Inspecteur eller Landmaaler, i den Henseende besørge det fornødne, og skal de dertil medgaaende Omkostninger reparteres paa samtlige Vedkommende, ligesom i 2 § er befalet; hvilke Omkostninger, i Mangel af mindelig Betaling, inddrives, som i Fr. om Fordskøllefabets Ophævelse 29 § er befalet. 8.) Skulde nogen have dristet sig til ulovligen at stemme eller fælde Vandet i Aar eller X Deel.

G

an:

25 Jun. andre Vandlsb, andre til Skade, da skal han derfor ansees ester L. 5 — 11 — 6-9, og vedkommende Stift- eller Amtmand skal, ved Aaernes Eftersyn, ogsaa tilsee: om Vandmøllerne holde sig det lovlige Flode-maal efterretteligt, og hvor de intet skulde have, skal hqn besørge det ester lovlig Omgang bestemt. Dog skal det derved ikke formenes nogen Fordbrot, at stemme Vandet til visse Tider af Aaret, for derved at giøre En-gene mere frugtbringende, naar det kan skee uden nogens Fornoemelse, og han fremgaer i den Orden, som er foreskrevet i 2 § for den, som vil have Vandet afledet fra sine Gorder. 9.) Saavidt Rissbæderne ved-kommer, skal Stiftamtændene tiltræde de ellers for Amterne anordnede Landvæsens-Commissioner; og i Vilfølde, at en Aae eller andet Vandlob strækker sig igjennem flere Amter, og imellem Grundeierne i de forskellige Amter skulde opkomme Twistighed, skal Land-væsens-Commissionerne for disse Amter sammentræde og, afgive deres Kiendelse samlet. 10.) I øvrigt skal de Twistigheder, som i alle ovennævnte Anledninger maatte opkomme, afgjores paa samme Maade, som alle af bemeldte Fr. 23 Apr. 1781 hidtorende Sager, nemlig ved Eratninger af Landvæsens-Commissionerne, og tilsidst ved Rentekammerets Kiendelse, alt saaledes, som den 31 og 32 § i nybævnte Fr. forestrive.

28 Jun. R. Kammer-Pl. (Resol. 23 Jun.) hvorved bestemmes, hvorledes det Segn, som af Grundbeboerne paa det Kongen tilhørende Gods i Odsherred under Draxholms Amt i Sielland herefter sættes, bor være bestaf-fent. (Ophævet ved Fr. 29 Oct. 1794). P. 45.

8 Jul. Patent, betr. die Bestimmung der Preise, wornach das für 1790 nicht in Natura ausgeschriebene Magazin-Korn, Seu und Stroh, von den Unterthanen in Schleswig, Holstein und Pinneberg zu bezahlen ist. P. 47.

Fr.

Fr. ang. Repartitionen af ein Deel af de for Aa-ret 1789 af den Kgl. Kasse fækskudte Udgifter til den Landsoldaterne i Danmark, ved Fr. 20 Jun. 1788. 37 §, uisagte aarlige Gotgiø else. (See Fr. for DMK 9 Jul. 1813. 10 § No. 2 Lit. e. cfr. Fr. 3 Aug. 1791). P. 55.

Fr. om en nye Interims-Indretning med 13 Aug. Handelen paa Færøerne for 5 Aar. R. Kammer. p. 57.

Forsænget indtil videre v. Pl. 27 Oct. 1796 (*).

Fr. Ved at lade undersøge den Færøiske Handels nærværende Tilstand og Forsatning, er det befundet, at denne Handel ikke længere for Kgl. Regning uden Tab kan fortsættes ester den ved Fr. 30 Maj. 1691 bestemte Vare-Taxt, der nu er blevet aldeles usforholds-mæssig til de nærværende Tider og Omstændigheder. Og da den hidtil brugelige Handels-Indretning ikke er til Fordeel enten for Indbyggerne paa Færøerne, eller for de øvrige Undersætter, for saavidt de forbemeldte Vers Producter komme i Betragtning under den hele National-Handel; saa er Kongen til Sinds, fra 1 Jan. 1796 af, aldeles at opnæve den monopo-liste Handel paa Færøerne, og at frigive samme for samtlige Kgl. Undersætter, saaledes som i sin Tid nærmere skal bestemmes. Men paa det Kongen imid-lertid med saa meget større Sikkerhed kan haabe, at den tilstænkte Handelsfrihed maa blive Færøernes Ind-byggere til sand og varig Fordeel; saa vil Han for Sin egen Regning og med den hidtil gielende monopolle Rettighed endnu til Aarets Udgang 1795 lade fortsætte den nærværende Handels-Indretning, dog

G 2

med

(*) See Resol. 2 Maj. 1798.